

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS**

Seduta ta' l-10 ta' Ottubru, 2007

Citazzjoni Numru. 1614/1994/1

**Alexander u Mark Borg ghan-nom u in rapprezentanza
tas-socjeta` Studio Moda Limited**

Vs

**Anthony u Marquita konjugi Briffa u Raymond Fenech
ghan-nom u in rapprezentanza ta' Bryx Company
Limited ghal kull interess li jista' jkollu, u b' nota tat-
23 ta' Jannar 1995 Marquita Briffa assumiet l-atti f'
isem zewgha Anthony li jinsab imsiefer.**

Il-Qorti,

Rat l-Att tac-Citazzjoni pprezentat fit-23 ta' Novembru 1994 li bih l-atturi *nomine* premissi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provedimenti opportuni;

Premess illi fuq inkarigu tal-konvenut Raymond Fenech *nomine* li kien il-Project Manager inkarigat mill-konvenuti konjugi Briffa fix-xoghlijiet li huma kienu qed jaghmlu fl-

istabbiliment Swish Boutique, f' Bisazza Street, Sliema, l-atturi esegwew ix-xoghol tas-soffit u fornew il-materjal ghall-istess fil-*groundfloor* (is-sular ta' fuq li jaghti ghat-triq Bisazza) liema xoghol gie esegwit kompletament versu l-prezz komplessiv ta' elf, tliet mija u hamsa u tmenin lira u disgha u tletin cent (Lm1385.39) kif jidher mill-anness dokument (Dok A) liema prezz il-konvenuti jew min minnhom qed jirrifjutaw li jhallsu lill-atturi *nomine* nonostante li gew interpellati (Dok A1);

Premess illi l-atturi kienu anke gew inkarigati li jistallaw is-soffit fl-istess stabbiliment fuq imsemmi izda fil-*basement* ta' l-istess u kienu qeghdin fil-kors tal-esekuzzjoni ta' dan ix-xoghol, li ghalih anke inversaw il-materjal meta gew imwaqqfin milli jkomplu l-appalt verbalment izda kif gie konfermat bl-ittra tal-11 ta' Novembru 1994 (Dok A2) u per konsegwenza l-atturi *nomine* ma thallsux mill-konvenuti Briffa ghax-xoghol li kienu lahqu ghamlu u l-materjai minnhom stallat oltre l-qligh li messhom ghamlu mill-istess appalt gia` la darba l-appaltaturi - l-konvenuti Briffa ghazlu li jissospendu mill-inkarigu lill-atturi *nomine*;

Talbu ghalhekk l-atturi *nomine* lil din l-Onorabbli Qorti biex:-

1. Tikkundanna lill-konvenuti jhallsu lill-atturi *nomine* s-somma ta' Lm1385.39 prezz ta' xoghol ta' soffit mill-atturi esegwit u l-materjal minnhom fornit oltre l-imghax kummercjali dovut mit-22 ta' Novembru 1994 skond kif jidher mid-Dokument A1;
2. Prevja li l-appalt dwar is-soffit tal-*basement* gie sospiz mill-konvenuti Briffa, tillikwida permezz ta' periti nominandi dak il-kumpens dovut lill-atturi *nomine* ghax-xoghol parzjalment esegwit u l-materjal fornit sakemm huma gew sospizi milli jkomplu l-appalt u d-danni li sofrew konsistenti f'telf ta' profitt li kien messhom ghamlu minn dana l-appalt li gie hekk sospiz;

Kopja Informali ta' Sentenza

3. Tikkundanna lill-konvenuti Briffa li jhallsu lill-atturi s-somma hekk likwidata kif intqal fuq u ghar-ragunijiet premessi.

Bl-imghaxijiet u bl-ispejjez inkluzi dawk taz-zewg ittri legali tad-9 ta' Novembru 1994 kontra l-konvenuti jew min minnhom;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-atturi *nomine*, il-lista tax-xhieda minnhom indikati u l-elenku tad-dokumenti esebiti;

Rat in-Nota ta' l-Eccezzjonijiet tal-konvenuti konjugi Briffa tat-23 ta' Jannar 1995, li permezz taghha eccepew:-

1. Illi l-esponenti qatt ma kellhom relazzjoni guridika ma' l-atturi *nomine*. L-inkarigu inghata mis-socjeta` konvenuta l-ohra;

2. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, ix-xoghol sar hazin u mhux skond l-arti u s-sengha;

3. Illi ghaldaqstant it-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjez;

Salvi eccezzjonijiet ohra;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess konvenuti u l-lista tax-xhieda minnhom indikati;

Rat id-digriet tas-26 ta' Marzu 1999 li permezz tieghu gie nominat bhala espert gudizzjarju AIC Joseph Jaccarini sabiex ifittex u jirrelata dwar il-fondatezza tad-domandi attrici, wara li jiehu konjizzjoni ta' l-eccezzjonijiet sollevati, u jaghmel l-osservazzjonijiet kollha li ghandhom x' jaqsmu mal-kaz;

Rat ir-relazzjoni ta' l-espert nominat li tinsab a fol 163 *et sequitur* tal-process u li giet minnu debitament konfermata fis-seduta tat-22 ta' Frar, 2006;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat ir-risposti bil-miktub ta' l-espert relatur, ipprezentati fit-2 ta' Novembru 2006, ghad-domandi tal-konvenuti;

Semghet lill-istess espert relatur jixhed in eskussjoni fis-seduta tat-18 ta' April 2007;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenuti intavolata fil-5 ta' Gunju 2007;

Rat l-atti kollha tal-process;

Ikkunsidrat:-

Mill-attijiet tal-kawza jirrizulta li l-kreditu reklamant mis-socjeta` attrici hu relatat ma' appalt ta' tqeghid ta' soffitt fil-hanut tal-konvenuti, konjugi Briffa. Dawn minn naha taghhom jikkontestaw dan il-kreditu fuq il-binarju duplici li:-

(1) qatt ma kellhom relazzjoni negozjali mas-socjeta` attrici;

(2) ix-xoghol gie ezegwit hazin u mhux skond l-arti u s-sengha;

Din l-istess Qorti kif presjeduta gja kellha l-opportunita` taghmel ir-riflessjonijiet taghha taht in-numru (1) fil-kawza fl-ismijiet "**Joseph Falzon nomine -vs- Marquita Briffa et**", deciza fis-27 ta' April 2005. Bhal f' dak il-kaz, it-tezi tal-konvenuti Briffa hi illi huma personalment qatt ma ftehm u mas-socjeta` attrici izda gew informati bl-appalt mis-socjeta` Bryx Limited, minnhom stess inkarigata bhala Project Manager. Sintetikament, f' dik id-decizjoni l-ohra l-Qorti ddefiniet il-figura guridika tal-Project Manager billi kkwalifikatu bhala l-mandatarju rapprezentattiv tal-konvenuti Briffa, moghti l-funzjoni li jirrealizza l-kontrattazzjonijiet mad-diversi appaltaturi u jiehu hsieb il-kontroll tax-xoghlijiet ezegwiti minn dawn. Kif tajjeb imtenni mill-**Qorti Taljana ta' Kassazzjoni (29 ta' Awissu 2000, Numru 11359)**, "*costituisce obbligazione*

del direttore dei lavori l' accertamento della conformita sia della progressiva realizzazione dell' opera al progetto, sia della modalita` dell' esecuzione di essa al capitolato e/o alle regole della tecnica, e pertanto egli non si sottrae a responsabilita ove ometta di vigilare e di impartire le opportune disposizioni al riguardo, nonche di controllare l' ottemperanza da parte dell' appaltatore ed, in difetto, di riferire al committente”;

Il-precitata attivita da parti tas-socjeta` mandatarja Bryx Limited hi ulterjorment kwalifikata bhala attivita zvolta fl-interess tal-konvenuti Briffa - li jfisser illi r-rizultat ta' dak li ghamlet l-imsemmija socjeta` jirrikadi fuq il-patrimonju tal-mandanti konjugi Briffa. Dan fis-sens espress fl-Artikolu 1880 tal-Kodici Civili li l-mandanti ghandu jese gwixxi l-obbligazzjoni li l-mandatarju jkun ikkuntratta. Minn naha l-ohra l-mandanti jista' ghall-ezekuzzjoni tal-kuntratt jagixxi direttament kontra dak li mieghu l-mandatarju jkun ikkuntratta (Artikolu 1870, Kodici Civili). Jinsab spjegat illi din l-azzjoni tal-mandanti hi “bhala konsegwenza tal-principju illi l-mandatarju ma jikkuntrattax izda jinterponi l-opra tieghu f' isem il-mandant, li ghalhekk ghandu jitqies bhala dak li kkuntratta” (“**Andrea Spiteri -vs- AIC Edward Vassallo et'**, Prim' Awla, Qorti Civili, 21 ta' Jannar 1954). Konsegwentement jinghad b' illustrazzjoni f' din l-istess decizjoni illi “jekk il-perit li gie inkarigat minn sid il-fond biex jiehu hsieb ir-rikostruzzjoni tieghu jqabbad bennej ghal dik ir-rikostruzzjoni, dak il-bennej jista' jagixxi kontra s-sid ghall-hlas tax-xoghol tieghu, u ma jistax is-sid jippretendi li lil dak il-bennej ma jafux, u li ghalhekk ghandu jigi liberat minn dik it-talba, sija pure *ab observantia*”;

Kif manifest, l-accennata decizjoni ghandha tirrispondi sew lill-ewwel eccezzjoni tal-konvenuti konjugi Briffa. Forsi jista' agguntivament jizdied illi kieku ma kienx jezisti r-rapport guridiku krejat tramite l-intervent tal-mandatarja socjeta` Bryx Limited il-konvenut Anthony Briffa ma kienx ikun jista' direttament jittermina l-appalt f' dan il-kaz. Il-fatt li dan ghamlu jkompli jsahhah il-fehma illi hu nnifsu kien

qed jirrikonoxxi illi tali relazzjoni bejnu, *qua* kommittent, u s-socjeta` attrici, *qua* appaltatrici, kienet effettivament tissussisti. F' dawn ic-cirkustanzi huwa impossibbli li jigi accettat illi fil-prattika ma kienx hemm relazzjoni jew li din ma ffurmatx ruhha bis-sahha ta' l-affidament tal-gestjoni tax-xoghlijiet moghtija mill-konvenuti Briffa Is-socjeta` konvenuta Bryx Limited meta hu hekk apparenti illi tali affari tintegra l-presupposti tal-mandat espress konferit. In bazi ghal dawn il-konsiderazzjonijiet l-ewwel eccezzjoni qed titqies ghal kollox insostenibbli;

Ferma l-posizzjoni legali tar-relazzjoni bejn il-kontendenti, il-kwestjoni principali tidher li taggira fuq il-kwalita tax-xoghlijiet esegwiti mis-socjeta` attrici;

Mill-provi migjuba fil-proceduri quddiem il-perit tekniku, kif ukoll mill-opinjoni ta' dan, jistghu jigu rikapitulati s-segwenti punti ta' riljev:-

(1) Ix-xoghol tas-soffitt inhadem skond disinn ippreparat mis-socjeta` Bryx Limited. Instab li dan id-disinn kien nieqes minn certi dettalji importanti bhal *inspection points* ghal manutenzjoni tas-sistema elettrika u kellu fih mankanzi peress illi, kif ikkonstatat, kienu ppjantati kurvi b' radici differenti;

(2) L-ezekuzzjoni ta' l-appalt da parte tas-socjeta` attrici kellu deficjenzi u imperfezzjonijiet. Fuq l-istat generali ta' dawn id-deficjenzi r-relazzjoni peritali taskrivihom ghan-nuqqas ta' uniformita` fl-ucuh tas-soffitt, nuqqas ta' pparagjar tal-*joints*, mankanzi fl-allinjament tal-kurvi mar-rokna ta' l-ambjent u deficjenzi varji ohrajn. Fir-rigward il-perit relatur jidher li jaghmel tieghu l-verifiki maghmula mill-Arkitett Sammut Tagliaferro ikkonsultat mill-konvenuti Briffa;

(3) Is-socjeta` Bryx Limited ma ghamletx sorveljanza adegwata biex tikkontrolla l-kwalita` tax-xoghol fil-kors ta' l-ezekuzzjoni tieghu mill-kumpanija attrici;

Stabbilit ghal mument il-premess, huwa principju ben zviluppat fil-gurisprudenza illi l-appaltatur hu tenut jesegwixxi l-opra miftehma skond id-dettami ta' l-arti u s-sengha. Ara **Kollez. Vol. XXVII P I p 374** u **Vol. XLI P II p 892**. Huwa, imbaghad, lanqas ma jista' japprofitta ruhu minn negligenza ta' min gie fdat lilu d-direzzjoni tax-xoghlijiet u jitrasgredixxi d-dettami ta' l-arti (**Kollez. Vol. XLVI P III p 746**). Kif sewwa hafna osservat "l-appaltatur li jezegwixxi hazin ix-xoghol li jiffirma oggett ta' l-appalt huwa responsabbli ghad-dannu kollu li jigi minn dik l-ezekuzzjoni hazina tax-xoghol, u dan avolja s-sorveljanza ta' dak ix-xoghol ikun hemm perit imqabbad mill-appaltant, jekk il-vizzju tax-xoghol ikun fil-lavorazzjoni u mhux fid-direzzjoni tal-perit, u anke jekk il-perit jista' talvolta jkun kolpevoli fis-sorveljanza" (**Kollez. Vol. XXXVII P III p 883**);

Jitnissel minn dan illi l-obbligazzjoni ta' min jippresta l-operat tieghu hi dik li jaghmel xoghol tajjeb, ezenti minn vizzji u difformitajiet fl-ezekuzzjoni. Jekk jinstab li dak ix-xoghol tieghu kien imperfett ma jistax jistahba wara l-konkors ta' htija ta' min kien responsabbli mill-progett. Dan, ovvjament, ghar-raguni illi kull wiehed ghandu jerfa' r-responsabilitajiet proprji tieghu;

Affermat dan il-principju, fil-kaz in ezami ghalkemm il-perit tekniku ddetermina l-ezistenza tad-difetti fix-xoghol ezegwit mis-socjeta` attrici, huwa opina wkoll illi tali difetti ma kienux tali li jirrendu l-opra ghal kollox inadatta ghad-destinazzjoni taghha in kwantu dawk l-istess difetti kienu, fil-fehma tieghu, facilment eliminabbli. Fuq dan il-punt huwa, evidentement, jiddipartixxi mill-veduta espressa mill-perit inkarigat mill-konjugi Briffa;

Li gara f' dan il-kaz hu li meta l-imsemmija konjugi Briffa issospendew l-appalt huma ma nsistewx ukoll ghall-eliminazzjoni tad-difetti. Minflok, u minkejja d-difetti huma

utilizzaw is-soffitt fl-istat li kien ghal bosta snin sakemm is-soffitt ikkrolla fil-mori tal-kawza bil-perkolazzjoni ta' ilma mis-sular sovrastanti. Issa huwa veru dak sottomess minn dawn il-konvenuti illi l-fatt li s-suffitt kien uzat minnhom ghal hames snin ma jillegittimax ix-xoghol hazin. Fil-hsieb tal-Qorti, pero`, dan l-istess fatt jimmilita kontra l-veduta espressa illi d-difetti kienu sostanzjali. Pjuttost l-invers hu l-kaz tenut rigward tal-fatt accertat illi d-difetti riskontrati ma pprivawx lill-konvenuti milli jiehdu l-utilita`, ghal tant snin, tax-xoghljiet ezegwiti;

Il-Qorti trid tindirizza wkoll is-sottomissjoni l-ohra tal-konvenuti ta' l-assenza tal-prova ta' xi intenzjoni jew disponibilita` tas-socjeta` attrici li taghmel ix-xoghljiet rimedjali. L-ewwelnett, qatt ma giet espressa xi intenzjoni kuntrarja. Fit-tieni lok kien jispetta lill-konvenuti, *qua* kommittenti, illi jirrivolgu ruhhom b' insistenza biex is-socjeta` attrici tadempixxi ruhha ma' dik l-obbligazzjoni kuntrattwali ta' l-adempiment billi telimina l-vizzji u d-difformitajiet fix-xoghljiet. Tali tutela kienet certament lilhom akkordata fl-ambitu tar-rapport kuntrattwali u fl-event li s-socjeta` attrici tibqa' passiva, il-konvenuti kellhom dejjem, ex-Artikolu 1127 tal-Kodici Civili, il-possibilita` li huma stess jiprocedu ghall-eliminazzjoni tad-difetti ghal kaz li s-socjeta` attrici tonqos li tadempixxi l-obbligazzjoni *di fare*. Dan ukoll anke fin-nuqqas ta' talba kundannatorja di fronte ghas-socjeta` attrici ghall-alterazzjoni forzuza in forma specifika jew dik tar-rizarciment tad-danni. Mhux accettabbli li l-konvenuti nfushom jibqghu inattivi ghal tant snin u minn fuq ghax rinfaccjati bid-domanda ghal hlas u bir-rizultanzi peritali jippretendu illi kien messha l-istess socjeta` attrici tattiva ruhha biex taghmel ir-riparazzjonijiet okkorrenti;

Maghdud dan, hi l-fehma konsiderata ta' din il-Qorti illi mhux sew lanqas fic-cirkustanzi li s-socjeta` attrici tithallas l-intier tas-somma pretiza. Thoss pjuttost li huwa gust u xieraq li l-pagament mitlub ghandu jigi ridott fil-mizura korrispondenti ghall-ispiza necessarja ghall-eliminazzjoni tad-difetti u li, skond il-perit tekniku, tammonta ghal mitejn

Kopja Informali ta' Sentenza

u hmistax-il lira (Lm215). Dan igib li l-ammont effettivamente dovut lis-socjeta` attrici fuq l-ewwel domanda ghandu jkun ta' elf mija u sebghin lira, disgha u tletin centezmu (Lm1170.39);

Kwantu ghat-tieni domanda din il-Qorti ma nghatat ebda raguni kuntrarja biex tiddevja mill-konkluzjoni peritali illi ghall-materjal intiz li jsir fil-*basement* il-konvenuti ghandhom jaghmlu tajjeb bil-hlas lis-socjeta` attrici tas-somma ta' mitejn u hamsa u tletin lira, hamsa u sittin centezmu (Lm235.65). Dan anke bl-applikazjoni ta' l-Artikolu 1640 (3), Kodici Civili.

Ghal dawn il-motivi;

Taqta' u tiddeciedi l-kawza billi takkolji l-ewwel domanda attrici b' dan illi s-somma li l-konvenuti konjugi Briffa qed jigu kkundannati jhallsu lis-socjeta` attrici hi ta' elf mija u sebghin lira, disgha u tletin centezmu (Lm1170.39) prezz ta' xoghol ta' soffitt. Fuq din is-somma jiddekorru l-interessi kif mitluba fic-citazzjoni. Tilqa' t-tieni u t-tielet domandi billi fl-ewwel lok tillikwida s-somma dovuta ghal materjal fornit ghax-xoghol fil-*basement* fl-ammont ta' mitejn u hamsa u tletin lira Maltija, hamsa u sittin centezmu (Lm235.62) liema ammont il-konvenuti qed jigu ordnati jhallsu lill-atturi *nomine* flimkien ma' l-interessi fuq din is-somma mid-data ta' din is-sentenza;

L-ispejjez gudizzjarji jitbataw mill-konvenuti konjugi Briffa li lilhom jibqa' minn issa rizervat kull dritt ta' azzjoni fil-konfront tas-socjeta` konvenuta Bryx Limited.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----